

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain ja julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 73/2022)

ELINA ISOKSELA, LAINSÄÄDÄNTÖNEUVOS
HALLINTOVALIOKUNTA,
ASiantuntijakuuleminen
13.9.2022

Valtion virastojen aukiolon uudistus

- Esityksen 1. lailla valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain muuttamisesta ehdotetaan toteutettavaksi valtion virastojen aukiolon uudistus ja kumottavaksi asetus valtion virastojen aukiolosta (332/1994, aukioloasetus)
- Aukioloasetus annettu ns. omaperäisenä presidentin asetuksena – perustuslain säätämisen jälkeen TP:llä ei enää tällaista toimivaltaa
- Aukioloasetuksen mukaan valtion virastot ovat auki arkipäivinä kello 8.00–16.15. Aukioloa voidaan pidentää, mutta aukioloasetus ei tunne aukiolon supistamista muutoin kuin tilapäisesti.
- Aukioloasetus on jäänyt käytännössä vanhentuneena osittain soveltamatta. Monet virastot avoinna (kirjaamo) esim. klo 9 – 15, pienet toimipaikat usein vain muutamia päiviä viikossa/vain ajanvarauksella.
- Eduskunnan apulaisoikeusasiamieheltä kehoitus aukiolosäätelyn uudistamiseksi jo 2012
- Taustalla toimintaympäristön muutokset; käyntiasiointimäärien väheneminen ja sähköisen asioinnin kasvu

Valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain muuttaminen (1. lakiehdotus)

- Tavoitteena valtion viranomaisen monimuotoisen aukiolon mahdollistaminen, asiakastarpeita vastaavalla tavalla kohdennettu ja kustannustehokas aukioloaika.
- Uusi laintasoinen sääntely sijoitettaisiin lakiin valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista. Lisäksi valtioneuvostolle asetuksenantovaltuutus
- Aukiolo on ajanvarauksetonta käyntiasiointia hallintoasioissa. Aukioloaikana valtion viranomaisessa asioiva saa vähintään neuvontaa ja voi jättää vireillepano- ja muita asiakirjoja (5 a § 3 mom.)

Kellonaikojen sääntelystä palveluperiaatteen ja palvelun asianmukaisuuden turvaamiseen

- Ei enää kiinteitä aukioloaikoja, **valtion viranomainen päättää itse aukiolostaan laissa säädetyissä puitteissa ja osoittaa itse asiointipaikkoinaan toimivat toimipaikat ja muut tilat**
- Valtion viranomaisen on otettava vastaan asiakirjoja ja mahdollistettava vireillepano säädettyä määrääaikaa noudattaen aukiolopäivinä klo 8.00 -16.15 vähintään yhdessä osoittamassaan asiointipaikassa (Tätä säännöstä sovelletaan myös tuomioistuimiin ja valitusasioita käsittelemään perustettuihin lautakuntiin toisin kuin lakia muutoin)
- Ajanvarausasiointia ei säänneltäisi – viranomainen voi järjestää aukioloaikana asiointimahdollisuuksia myös ajanvarauksella, ja ajanvarausasiointia voidaan järjestää myös aukiolon ulkopuolella.

- Valtion viranomaisen aukiolon lähtökohtana arkipäivät kuten nykyisin (5 a § 1 mom.)
- Asiointipaikoilla voisi olla keskenään eri aukiolopäivät ja –ajat. Samalla asiointipaikalla voi olla eri arkipäivinä erilainen aukioloaika, ja asiointipaikka voi olla myös suljettuna joinakin päivinä.
- Erilaisista aukioloaikojen suhde lakiin säädettyjen määräaikain laskemisesta (150/1930, *määräaikalaki*) säilytettäisiin selkeytettäisiin ehdotetussa 5 b §:ssä. Määräajan päättymisen kellonaika säilyisi käytännössä ennallaan.
- Aukioloajan ja asioinnin keinojen järjestämisen vaatimukset konkretisoisivat hallintolaissa säädettyä palveluperiaatetta ja palvelun asianmukaisuuden vaatimusta valtion viranomaisissa. (5 c §) Viranomaisen tulisi järjestää aukioloaikaa ja olla puhelimitse tavoitettavissa ottaen huomioon
 - Viranomaisen toimialueen asiakkaiden tarpeet
 - Käyntiasiointiasiakkaiden tarpeet suhteessa muihin asioinnin keinoihin (sähköiset palvelut, puhelin)
 - Viranomaisasioiden merkitys hallinnossa asioiville

- Viranomaisille aukioloa ja vireillepanoasiakirjojen jättämistä koskeva korostettu tiedottamisvelvollisuus kompensoimaan mahdollisesti erilaistuvien aukioloaikojen aiheuttamaa epävarmuutta (5 d §)

Uudistuksen vaikutuksista

- Ei arvioida muutospaineita valtion viranomaisten nykyisille aukioloajoille
- Ei budjettilaki, ei lisärahoitusta
- Mahdolliset aukioloaikojen muutokset käsiteltävä virastojen yt-menettelyissä
- Välitön vaikutus olisi monimuotoisen aukiolon legitimaatio – monipaikkaiset virastot voisivat ylläpitää pieniä toimipaikkoja rajatun aukiolon tai ajanvarauksen turvin, kuten tosiasiassa nykyisin tekevätkin.
- Pitkällä tähtäimellä aukioloajat voisivat erilaistua jonkin verran
- Joustava sääntely avaisi mahdollisuuksia valtion palvelujen parempaan saatavuuteen ja toiminnan kehittämiseen

Julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (2. lakiehdotus)

- Yhteispalvelulain soveltamisalaa laajennettaisiin, jotta myös hyvinvointialueet voisivat olla toimeksiantajana ja toimeksisaajana yhteispalvelulaissa tarkoitetuissa asiakaspalvelutehtäviä koskevissa yhteispalvelusopimuksissa.
- Tavoitteena julkisten palvelujen saatavuuden parantaminen kustannustehokkaalla tavalla toimintaympäristön muuttuessa (käyntiasioinnin mahdollisuuden turvaaminen määrien laskiessa)